

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

• Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnništvo in ekspedicijska v „Katoliški Tiskarni“, Vodnikovcove ulice št. 2.

Oznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 208.

V Ljubljani, v torek 13. septembra 1892.

Letnik XX.

Razpor na Kranjskem.

Govor dr. Ivana Šušteršiča v odseku za katoliško narodno organizacijo l. slovenskega katoliškega shoda.

Slavni zbor!

Govorilo se je danes mnogo o goriških razmerah. Vnela se je deloma ostra debata o ondotnem razkolu. A meni ni mogoče, govoriti o goriškem vprašanju, ker ondotnih razmer iz lastnega zaznanja ne poznam, tem manj, ko še nikdar na Goriškem bil nisem. Čuli ste itak, č. gospoda, navedene razmere od izbornih govornikov vsestranski pojašnjavati in tedaj Vam je lahko, vsvariti si svoje lastno mnenje!

Pač pa hočem govoriti o oni prikazni našega narodnega življenja, ki se imenuje kranjski narodni razpor. O njem hočem govoriti kot poročevalec pripravljalnega odbora, da pojasnim naše razmere onim, kojim neposredno niso znane, oziroma onim, kateri so morebiti celó napačno poučeni.

Mnogi so, ki imajo o Kranjskem razkolu jako krive pojme. Cestokrat se čuje govoriti, da ta razdor ni načelen, da je popolnoma nepotreben, da izvira le iz osebnih mrženj, da je iz trte izvit, da so ga zasejali le nekateri poredni pritlikavci!

Temu nasproti moram žalibog z vso odločnostjo povdarjati, da je nasprotje načelno. (Burno odobravanje.)

Na jedni strani stoji stranka, za katero stoji masa naroda. Ta stranka zagovarja stari narodni program, ki se glasi: Vse za vero, dom, cesarja!

Na drugi strani pa se bojuje stranka, ki je zapustila staro narodno zastavo in zagovarja načela, ki nasprotujejo naši sv. katoliški veri; stranka, ki je v pravem in pravečem pomenu besede liberalna! (Klici: Res je! in burno odobravanje.)

Zoper to stranko je nam katoličanom najodločnejši boj sveta dolžnost. To ni moje zavedno mnenje, to je marveč zapoved avtoritete, koji

se mora vsakdo, ki hoče zaslužiti častno ime katoličana, brezpogojno klanjati.

Papež Pij IX. zavrzel je v svetoslavnem silabu z vso jasnostjo in slevesnostjo, v najodločnejših in osornejših izrazih, liberalna načela, kot sovražna cerkvi in državi. Isto tako obsodil je slavno vladajoči Leon XIII. liberalizem opetovano z vso odločnostjo. S tem je nam katoličanom stališče dano. Z vso odločnostjo se moramo boriti zoper liberalizem in sicer čim odločnejše, tem bolje. Odkrito in odločno moramo postopati. Uzor naš v zasebnem in javnem življenju mora biti Kristus. Ali je Kristus poznal oportuniteto? Ali je Kristus sklepal kompromise s farizeji? Ali se je klanjal svetnim mogotcem? Naravnost, odkrito in odločno šel je svojo pot in priporil si je svet! (Burno odobravanje.)

So nekateri, ki nasprotujejo odločnemu postopanju, češ, da to nasprotuje ljubezni. A to je jako napačno razumovanje ljubezni. Ti ljudje ne razločujejo ljubezni od verske brezbriznosti. Ravno ljubezen zahteva odločno postopanje nasproti sovražnikom vere. Ali je Kristus objel skrunilce svetišča? Nikakor ne, marveč vzel je bič in jih izgnal. (Burno odobravanje.) In vendar se nihče ne upa reči, da ni bil Kristus uzor ljubezni, da je ni oznanjeval in izvrševal v najvišjem pomenu besede!

Seveda liberalci oziroma naprednjaki naši pravijo: Saj smo mi tudi katoličani, saj tudi mi verujemo v Kristusa in v večno življenje. Ali to so žalibog le besede. Tako govoré, da slepijo ljudstvo, delajo pa ravno nasprotno. Mi jih pa moramo soditi po dejanjih in ne po besedah, kajti časi so pri kraju, ko so se po Slovenskem krinko raznih več ali manj obrabljenih fraz slepe miši lovile. (Veselost in živahno odobravanje.) Z dejanju mora vsak dokazati, da je katoličan, potem je naš. Besede same pa ne veljajo. (Dobro! Dobro!)

Naši narodni naprednjaki trdijo, da so tudi katoličani, mej tem pa nosijo brezverske nazore, laž in obrekovanje v narod. Temu nasproti zapirati oči,

je verski indiferentizem, kojega z vso odločnostjo obsoja sv. stolico.

Fakta dokazujejo, da je naša narodno-napredna stranka zares v najslabšem pomenu besede liberalna.

Naj navedem le nekaj takih fakt.

Osnovali smo v Ljubljani „Katoliško politično društvo“, društvo, kojega pravila slone strogo na podlagi starega narodnega programa. Komaj je bilo to društvo zasnovano, že so se dvignili naši nasprotniki in jeli je na vso moč napadati, in zakaj? Jedinó le radi tega, ker se imenuje „katoliško“! To so tisti, ki pravijo, da so „tudi“ katoličani! (Smeh in burno odobravanje.)

Potem zasnovali so ti „tudi-katoliki“ svoje lastno „Slovensko društvo“, društvo, kojega pravila se odlikujejo v tem, da v njih ni niti besedice o katoliški veri, o verskem napredku.

In ko je to „Slovensko društvo“ imelo svoj prvi javni shod, ko je prvič nastopilo v javnosti, kaj je bila prva slovesna manifestacija tega društva? Sprejela se je soglasno resolucija: Mi slovenski naprednjaki strinjamo se popolnoma s sedanjimi šolskimi zakoni! (Klici: Čujmo! To so katoliki!) Naprednjaki se torej strinjajo s sedanjimi brezverskimi šolskimi zakoni in vkljub temu se drznejo trditi, da so dobri katoliki! (Smeh.)

Nasledek narodnega razpora je, da sta v deželnem zboru kranjskem dva slovenska kluba. (Klici: Trije!) V tretjem so le trije generali brez armade. (Smeh in „dobro“-klici.) Jaz poštujem le z narodno-konservativnim klubom, v kojem sedé vrli katoliški slovenski poslanci, kateri bode po prihodnjih volitvah v našem deželnem zboru odločeval (Burno, navdušeno odobravanje in ploskanje) — in z narodno-naprednim klubom, v katerem sicer tudi sedé večinoma poslanci, ki so bili voljeni na katoliški program, ki so pa od volitev sem to že zdavno pozabili. Sedaj, ko imajo svoje mandate, jim je katoličanstvo deveta briga.

LISTEK

Kranjsko turistiško slovstvo.

Vsaka dežela, bodisi ravna ali gorata, naj se nad njo popenjajo sneženi orjaki ali se na nje obali poigrava sinje morje, trudi se dandanes, da se pokaže svetu, in seveda ne od najslabše strani. Vsakega posameznika dežela je krasna, in to krasoto hoče hvaliti domovino svojo iskreno ljubljeno sija, kakor dete, koje pripoveduje samo vse lepo in dobro o materi svoji. Pred vsem je to ljubezen do matere, radi koje pesnik žarno opeva rodno svojo zemljo. Pisatelj ima pa tudi praktične uzroke, da opisuje deželo svojo, kolikor móči, dražestno in vabljivo. Tujci prihajajo in donšajo v deželo novcev. Od tega ima pisatelj kaj malo, zadovoljen je, da je učinil domovini svoji uslugo, in največje plačilo je njemu veselje, ko vidi, da njegova domovina ugaja tujcem.

Doslej je bil Kranjec prepohleven, a postalo je to dandanes drugače, z besedo in peresom se trudimo, vsak po svoji móči, širiti krasoto in slovo kranjske dežele po svetu.

V Giontinijevem založništvu izšla je že pred mnogimi leti na svetlo knjižica, koja je spisal g. pl. P. Radics; v nji opisuje pisatelj deželo našo in nje odnose tujim turistom in letoviščarjem, istotako oče pokojnemu dr. E. H. Costi, stari Costa, in smelo trdim, da sta oba rešila v tem oziru nalog svoj. Celó v češkem jeziku je izšla letošnja pomlad knjižica: „Na Slovinsku. Cestopisné obrázky z Kraňska a Korutan.“ Spisala Ana Reháková (Šaškova moravska biblioteka). Istotako je spisal slično knjigo („Bilder aus Krain“), koja ima biti tujcem, dohajajočim v naša letovišča in kopeli, nekaj kašipot, učitelj tukajšnje c. kr. vadnice g. J. Sima. V tej knjigi opisuje pisatelj turistiško ozemlje med Ljubljano in Kamnikom.

Ravnokar je pa iz Simovega peresa na svetlo izšla zopet druga turistiška knjiga, ki slóve: „Im Billichgrazer Gebirge. Berg- und Thalwanderungen vo J. Sima. Mit einer Uebersichtskarte von Laibach mit markierten Wegen.“ Založilo je knjižico planinsko društvo „Krain“. V istini hvaležen nalog. Kaj pravim, hvaležen? Baš nasprotno. Ni je knjige, deželo in ljudstvo opisujoče, s katero bi bil vsak gledé na svoje bivališče povsem zadovoljen. Marsikaj, kar se dozdeva domačinu bistveno in važno, mora izostati, ker je za občnost nebstveno in ne-

zanimivo. Celó Baedeker, koji ima po vsem svetu sotrudnike svoje in korektorje, to priznava. Mnogo je slovečih turistov, celó profesorji modroslovja so med njimi, ki pišejo potopisne in turistiške knjige, a slednje so vzlic temu tako nedostatne in hibne, da jih morajo popravljati.

Ako bi hotel biti pristransk, posegel bi v obeh knjigah po napakah in družih nedostatkih, in da bi jih povezal v snopič samo deset, zadoščalo bi, da v tej zasukanosti zamotim čitatelje, češ, knjiga ni za rabo. A to ni moj namen!

Pisatelju bi se lahko očitalo, da se je preveč oddaljil od svojega prvotnega smotra ali turistiške smeri v prvi in drugi knjigi, in torej ne ugaja zlasti hribolazcem, ker je marsikaj pregledal — in to je njega glavna hiba — v svoji pisateljski naglici. Tekom časa bodo najpravičnejši kritiki prvi in drugi knjigi hribolazci in turisti sami. Moj nalog je samo, obvestiti čitatelje s tem kašipotom v polhovgraškem gorovju, koji je šemtertja v istini globoko čuteč pisan.

Nasprotno pa i ta knjižica, kakor prva („Bilder aus Krain“), nedvojbeno podaje obraz domačega ozemlja, bujne prirodne krasote v polhovgraškem gorovju, planinskih in gorskih pogledov; pisatelj jako sprétno in še prevestno opisuje floro po planin-

Narodno-napredni deželni poslanci so nekoč prav lepo pokazali svojo naklonjenost katoliški stvari. Prišla je namreč na glasovanje resolucija za versko šolo, ki je bila tako pohlevno sestavljena, da bi jo bil na vse zadnje lahko vsakdo podpisal. A našim „tudi-katolikom“ naprednjakom je bilo vendar preveč vere v njej in zapustili so večinoma pred glasovanjem demonstrativno dvorano deželnega zbora, tako, da je nastala nevarnost, da bi bili predlagano resolucijo nemški liberalci zoper slovenske glasove odklonili. No, nekateri „zmernejši“ narodno-napredni poslanci bili so tako „katoliški“, da so vendar ostali v dvorani in glasovali za navedeno resolucijo, a to storili so, čujte!, le pod izrečnim pogojem, da ne sme nobeden katoliških slovenskih poslancev besede o verski šoli izpregovoriti. Kakor hitro bode, tako so rekli, le jeden izmed vas besedico rekel za versko šolo, gremo tudi mi iz dvorane in potem le glejte, kako da bodele resolucijo pod streho spravili. (Smeh.) Tako so postopali najbolj „katoliški“ izmed narodno-naprednih poslancev v tako eminentnem in vitalnem katoliškem vprašanju. (Klici: Čujmo! Sramota!)

Kdo se upa temu nasproti trditi, da nasprotstva niso načelna? Kdor tu ne vidi načelnega nasprotstva, je slep ali pa videti noče. V načelih katoličani odnehati ne moremo. S svojimi načeli stojimo in pademo. Osobnosti pa pri nas nimajo vloge. Kdorkoli hoče biti z nami, hoče z nami sodelovati za sveta naša načela, drag nam je. Pripravljeni smo vse odpustiti, vsa najhujša žaljenja, obrekovanja, natolcevanja — vse, vse. A v načelih mora biti jedinstvo, proti svojim načelom sprave sklepati ne moremo. Dokler je nasprotstvo načelno, postopati moramo z vso odločnostjo ker le odločnost ima uspeh. Vzglede nam bodejo nemški katoliki, ki so s svojo odločnostjo in vstrajnostjo upognili celo železnega kancelarja. Tedaj odločno in neustrašeno naprej, Bog je z nami! (Dolgotrajno burno odobravanje in ploskanje.)

Slavno vredništvo „Slovenca“

v Ljubljani.

Prosim na podlagi § 19. tisk. zak. sprejeti naslednji popravek:

„Slovenec“ od 10. septembra t. l. prinesel je na drugi strani svojega lista ta-le besede: „Faktum je, da je g. Luka Svetec v pripravljalnem odboru izjavil: Vera ni na dnevnem redu. Tok zgodovine je tak, da se mora dandanes vse klanjati narodnosti. Tudi vera klanja se dandanes narodnosti.“

Na to odgovorjam: Ni res, da sem tako govoril. Jaz sem le rekel, da je na dnevnem redu evropske politike (ne moje) narodnostno vprašanje in da je tok tega vprašanja tako mogočen, da vleče vsa druga vprašanja za seboj.

Ko so na to nekateri vmes ugovarjali, da vera, vera je prvo, naredil sem izrecni pristavek, da nisem rekel, da to odobrujem, ampak, da konstatujem le faktično razmero, s katero mora računati vsak politikar, če hoče z uspehom delati.

To je pravi taktum, in mislim, da nobena priča ne more drugače pričati.

V Litiji, dne 12. septembra 1892.

L. Svetec.

skih travnikov pod Grmado in Tožcem. Jezikovne okornosti in nedoslednosti, nekatera pretiravanja v poglavju: „Ein stillverborgenes Grotten-system“, dalje slovniško popačena slovenska imena bil bi pisatelj lahko opilil. Vnanja oblika in tisek sta elegantna in fina; g. Bambergova trdka ima to knjižico v komisiji.

Hvalevredno je, roko na sree, če nemška peresa opisujejo vrednost, pomen in krasoto Kranjske tujini, a še hvaležniši bi bilo in važneje, ko bi slovenski pisatelj nadrobno seznanil kranjske rojake svoje z njih domovino, kajti Kranjec, ki pozna deželo svojo, pozna vendar lep kos svetá, pozna nebotično gorovje in planjavo, modro planinsko jezero in valovito, šumečo reko, on pozna planšarsko koč in drvarje po gozdih, stolno mesto, življenje v rudnikih in fužinah, sadjarstvo in vinarstvo, on pozna podzemsko čudesa, a zajedno nepopačeno, verno ljudstvo, koje je gluho za vse tiste vabljive in zvonko doneče novodobne fraze o publi svobodoljubnosti in prosvetljenosti nekaterih domačih sinov, o kojih velja pokojnega Levstika stih:

„Zdravniki bolni zdravce bi radi celili,
Največji slepci radi bi vidoe vodili.“

A. S.

Opomba vredništva: Temu popravku nam ni ničesar dostaviti, konstatujemo le to, da je sedaj naša trditev potrjena od najkompetentnejše strani, od g. Svetca samega, kajti njegov popravek potrdi vse, kar smo mi pisali. — Kako pa je umevati načela g. Svetca, dokazuje naj konkretni slučaj: Gosp. L. Svetec je pri isti priliki v seji pripravljalnega odbora za prvi slovenski katoliški shod izrazil svoje začudenje, zakaj odbor za prvi katoliški shod poleg „Katoliško-političnega društva“ v Ljubljani ne priporoča tudi „Slovenskega društva“ v Ljubljani, češ: saj je to ravno tako katoliško društvo, kakor Vaše politično društvo!! — Torej društvo, ki v svojih pravilih nima ni trohice o krščanskih načelih, ki je svoje delovanje pričelo s tem, da se je izreklo na slavnostnem shodu proti verski šoli, je po mnenju g. Svetca ravno tako katoliško, kakor društvo, ki se je izreklo za versko šolo. — To je pač le ondi mogoče, kjer se ne le konstatuje, marveč tudi odobrava, da je tok narodnostnega vprašanja tako mogočen, da vleče vsa druga vprašanja za seboj. — Po tem pojasnilu menimo, da vsak razumnik ne le ume, marveč tudi lahko prime, zakaj pripravljalni odbor g. Svetca s takimi nazori ni mogel vsprejeti kot slavnostnega govornika.

O razmerju mej vedo in vero.

Na katol. shodu govoril dr. A. Mahnič.

Ni še dva tedna od tega, ko sem v nekem slovenskem listu naletel uvoden članek, ki je na čelu za geslo nosil naslednje besede iz Goetheja:

Ich sag' es Dir: ein Kerl, der speculirt,
Ist wie ein Thier, auf grüner Haide
Von einem bösen Geist im Kreis herumgeführt,
Und ringsumher liegt schöne, grüne Weide.

Pa komaj sem prebral nekaj stavkov, moral sem se prepričati, da neznan pisatelj jih misli meni samemu prav gorke soliti, ker že na prvi strani bral sem tam spodaj to-le sklepno sodbo: Dr. Mahnič je „ein Kerl, der speculirt“ — drugega nič. In da bi čitatelji še boljše umeli pomen teh besed, pripomni v naslednjem g. člankar, da žival, o kateri govori Goethe na navedenem mestu in katera bi imela pomenjati mene, je — medved; zato se opravičuje, da ga ni resna volja, baviti se z nami, ampak da hoče le prijateljem kuriozitet pokazati v novi luči!

Brezdvomno je cenjeni pisatelj pri tem imel pred očmi prizor, ki sem ga v otročjih letih večkrat videl. Ko smo tiste čase otroci s knjigami pod pazduho po goriških ulicah v šolo korakali, srečali smo večkrat na ulici zbrano množico. In v sredi — kaj je bilo? Bošnjak je imel na vrvi privezanega medveda in ga, vihteč mu bič nad glavo, v krog poganjal na ples. Ob strani pa je stal drug korenjak, ki je s krepko pestjo bobnico bil in kosmatemu diletantu dajal takt. Koliko smeha, koliko krohotanja je bilo, ko smo videli nevkretnega kosmatince v krog se vrteti in na vse strani poklone delati!

Ne zamerite, slavna gospoda, da sem tako nedostojno začel svoj govor na katoliškem shodu. Nisem tega storil toliko radi sebe, ampak zavoljo govornikov, ki so že pred mano in bodo še za mano govorili, pa tudi zavoljo Vas, ki njih govore tako naudušeno pozdravljate. Ne bo Vam pač težko uganiti, kaj je, da tako rečem, tertium comparationis prekrasne prispele. Ona nam vrlo označuje taktiko naših nasprotnikov.

Ko začnejo katoličani odločno poudarjati in zagovarjati načela svoje vere, ko se jim v borbi vname ogenj svete, čiste naudušenosti; a ko jim nasprotniki niti z logičnimi razlogi ne morejo do živga, niti ukrotiti jih s podlim terorizovanjem, tedaj jih jamejo razvpivati za fanatike, katerim je strast zatemnila razum, za norce. Tako godi se braniteljem katoliških načel tudi na Slovenskem; oni se bajé ne gibljejo ob lastni zavesti, ampak nevidna sila jih goni v krog, da sami ne vedó, kam in kako, duh borniranosti jih je obsedel, z eno besedo: zno-reli so!

Sicer pa, kakor prigovor pravi, je Bog vsvaril več vrst norcev; v eno takih vrst spadajo tisti, ki jih zovemo blazni. In prav tem — blaznim, ako se ne motim, prištevajo liberalci tudi nas. Tako vsaj se sme izvajati iz nekega mesta, ki se nahaja nekje pri Schopenhauerju, kateri ima pri slovenskih liberalcih veliko veljavo. Govori nemški filozof na dotičnem mestu o razliki, katera se nahaja mej živaljo in blaznim človekom. V tem ko prva nima v sebi nikake predstave o preteklosti, jo blazni ima, ven-

dar ta predstava je le „in abstracto“, to je veljavna le zanj, a resnici nikar ne odgovarja; ta kriva predstava o preteklosti pa tako vpliva na blaznega, da ne more tudi sedanjosti prav uporabiti. Tako se bajé godi tudi nam. Nasnovali smo si v razgreti domišljiji iz bližnje preteklosti slovenske strašilo, na katero smo pribili zaplato vseh krivover in herezij in papeških anatem; pod to strašilo pa smo zapisali: slovenski liberalci! Vera je v nevarnosti! Ako smemo verjeti našim nasprotnikom, liberalcem na Slovenskem ni, niti je vera v nevarnosti; ker smo se torej na katoliški shod zbrali, da slovesno izpovedamo sveto vero in jo branimo proti liberalcem, — je naš shod nezmislno mahanje po zraku, smo resnično — blazni!

A mi, kaj bi odgovorili na vse to? Ljudem, kateri druge dogme ne priznavajo, nego dogme „dovršenega dejanja“, najbolj tudi mi odgovarjamo z dogmo dovršenega dejanja. Da, prvi slov. katoliški shod je — dovršeno dejanje, je faktum, ki ga nobena sila ne bo več izbrisala iz knjige slov. zgodovine. In ta katoliški shod slovesno konstatuje bivanje liberalizma na Slovenskem; a še slovesniše izreka katoliški shod obsodbo nad liberalizmom slovenskim.

Ni duh blaznosti, ni duh fanatizma, ki nas je zbral na tem mestu, ampak duh je Kristusov in njegove svete cerkve, duh našega najvišjega glavarja, rimskega papeža, kateri je blagoslovil naše podjetje, duh naših škofov, ki so nas počastili s svojo navzočnostjo. To je duh katoliške zavesti, — bojte se, liberalci! Da, odkar Slovenija stoji, se ni tako združena, s tako slovesno besedo, s tolikim naudušenjem klanjala svojemu Odrešeniku, Jezusu Kristusu!

Vendar pa, slavna gospoda, blaznost, katero nam namišljajo naši nasprotniki, ima še drugih, globokejših razlogov. Ta blaznost izvaja se konečno iz razlike, katero stavi nacionalizem, kojega zvesti učenci so liberalci, mej vero in vedo. To je po njih mnenju razlike absolutnega načelnostnega nasprotja; kajti, kakor oni trdé, se vera in veda nikar ne moreti zlagati, ampak vera vedo izključuje, kakor pristna veda veri nasprotuje. Kdor veruje, odpovedal se je pameti. Verovati je, nič vedeti. Zatorej le pri njih, pri liberalcih, je luč prave vede in prosvete. In vemo, kako so liberalci po vsej Evropi in tudi na Slovenskem že davno izključljivo v zakup vzeli vso omiko in napredek, tako da nam ne ostaja — nič.

Ker so pa duhovniki oznanjevalci svete vere, zato so jim oni črni mračnjaki in nazadnjaki. In prav to je bilo strašilo, katero so tudi naši liberalci pred slovenskim narodom povzdignili, da bi ga odganjali od katoliškega shoda: Katoliški shod snujejo črni, na katoliškem shodu bodo govorili le črni! Sklicati ga hočejo, da branijo svoje črne suknje in visoke cilindre, da vklenejo slov. pamet v jarem nevednosti in za vse veke utrdijo svoje gospodstvo!

Pa hvala Bogu, da tudi ta mladoslovenski bav-bav ni nič izdal! Da, radostno odgovarjamo tudi tu, kažoč na — dovršeno dejanje: Na katol. shodu vidimo zbrane ne le črne, ampak tudi bele. Kar nas pa še bolj veseli, so beli v ogromni večini, kajti njih je nad dve tretjini, črnih pa komaj ena tretjina! Da, bele imamo v predsedništvu, bele pozdravljamo v vrsti govornikov, bele imamo v poslušalstvu. Da, danes obhajamo prvi praznik pobratimstva in sprave mej duhovnim in svetnim razumnštvom, v tej prikažni radostno pozdravljamo prvi početek bodoče, v katoliškem načelu zedinjene Slovenije!

Drugi odgovor pa, ki ga dajemo svojim nasprotnikom, bodi stvaren, odgovor umevnih razlogov. Da, mi smo semkaj prišli, očitno molit katoliško vero, vero skrivnosti; s tem pa se nismo in se ne bomo odpovedali razumu. Ponosno in zavedno svoje nasprotnike zavračamo, kakor je svoje dni zavrnil apostelj Pavel predsednika Festa. Ko je Pavel v svoji obrambi govoril o svojem božjem poslanstvu, ko je prišel do Kristusovega trpljenja in vstajenja in mu je ogenj apostolskega prepričanja razžaril obličje, začne ga Epikurejec pomilovati: „Meša se ti, Pavel! Velika učenost tvoja ti jemlje razum.“ On pa mu reče: „Ne meša se mi, vrli Fest, nego besede resnice in razumnosti govorim.“ (Dej. ap. 26.) Ne, ne meša se nam, liberalci, ampak besede, ktere danes govorimo, so besede resnice in razumnosti!

(Dalje v prilogi.)

Da, besede razumnosti govorimo katoličani, mi, ki klanjamo razum veri, polni skrivnosti. Ne, slavna gospoda, ni ga razlega, radi katerega bi se beli imeli zbiti črni! Vera in veda se ne izključujeta niti si nasprotujeta, ampak se mej seboj dopolnjujeta; kajti veri in vedi je eden in isti predmet: resnica. Vera in veda, obe sti hčeri istega Boga, prva hči nadnaravna, druga naravna, in kakor obe od Boga izhajata, tako tudi obe človeku k Bogu peljeta, ako jima sledi.

Vede početnik je Bog. Nje predmet namreč in realna podlaga sta končni stvari. Bog stvarnik pa je vsaki stvari vtisnil svojo misel, kakor vtisne umetnik umotvoru svojo idejo. V razumu nam je pa Bog prižgal luč, ki nas vsposablja v božje misli v stvarstvu razbirati in sestavljati. In prav to je vzvišena zaloga človeške vede. Kakor bivajo pa razne vrste reči, tako se tudi človeška veda razlikuje po različnih strokah, katerim vsem pa je eden in isti smoter: doumevati neskončno misel božjo, ki se v svojem izvoru, ena in nedeljiva, tako raznovrstno razodeva v vesoljnem stvarstvu.

Tako se vzdigne poslopje raznolične vede človeške od zemlje proti nebeškim višinam. Sklepni kamen v tem poslopju, vsem vedam kraljica, veda vseh ved je filozofija. Ona vse človeške vede obsega in presega; dočim se druge vede vsaka omeji na eno vrsto stvari ali končnega bivanja, si vzame filozofija za predmet svojega razmotrivanja končno bivanje na sploh, a od realnosti končnega bivanja katero je Bog. Tako tedaj filozofija, recimo naravni razum, pripelje človeka k Bogu. Neskončno bitje pa se ne da zapopasti, njemu se moramo v slepi veri podvreči in je moliti. Razum je zatorej, veda je, ki prisili človeka verovati: iz pristne vede se porodi vera. Isti razum poučuje človeka, da biva nadnaravni svet, svet skrivnosti; da je nadnaravno razodenje mogoče; isti razum podaja človeku kriterije, da more pravo razodenje božje ločiti od nepravega. Razum tedaj vero povsod spremlja, podpira in brani. Veda in vera sti neločljivi. Niti vera brez vede, niti veda brez vere, rekel je že veleučeni Klement Aleksandrijski.

Veda je bila, ki je, kakor sam tudi zgodovina kaže, mislilcelje h Kristusovi veri peljala in v nji jih utrjevala. Že pri početku krščanstva nahajamo sv. Pavla, ki o samem sebi spričuje: „Vem, komu sem verjel, in gotov sem.“ (II. Tim. 1. 12.) Reči je hotel: Nisem verjel v en dan, niti zaslepljen od strasti, ampak razumevni razlogi so me k veri v Kristusa privedli; isti razlogi so, ki mi dajo gotovost, da v veri vztrajam.

Ko so oznanjevalci svetega evangelija začeli pridigati po širnem svetu nauk o križanem Bogu, nauk poln skrivnosti, našli so že dozidano ponosno poslopje staropoganske vede in filozofije. A kaj mislite, da so se oni starih učenjakov in sofistov zbal? Nikakor! Ampak stopili so ponosno pred nje in roko podali jim v sporazumljenje. V drugem stoletju so kristijanski učenjaki ustanovili v Aleksandriji, tedaj na glavnem sedežu stare vede in filozofije, tako zvano katehetskó šolo, na kateri so cveli dike krščanske vede: Pantenus, Klement, Origenes in drugi. Tu so se začeli s starimi pogani razgovarjati; Platon, Aristoteles, Pitagoras so pripravljali pot do Kristusa; in tako je bila filozofija most, po katerem je staropogansko razumnístvo prehajalo v Kristusovo cerkev.

Pa karkoli dobrega, vzvišenega, zdravega je pognalo iz starega, dasi poganskega sveta, je katoliška cerkev vselej s posebno skrbjo hranila in gojila. Ko je v četrtem stoletju cesar Julijan odpadnik kristijanóm hotel zabraniti, da bi otroke pošiljali na gimnazije, izobraževati se z branjem starih klasikov, začul se je po vsem krščanstvu en glas: „Preganjajte! preganjajte!“ In ko so proti koncu srednjega veka nekateri duhovniki in redovniki učenje starih klasikov začeli sumničiti, češ, da ni na korist krščanskemu duhu, so ravno rimski papeži odločno jih zavrnil, krepko brané prosti razvoj staroklasiških študij, prepričani, da vera se od vede in umetnosti, akoravno poganske, ničesar nima bati!

A ravno tako je z druge strani vera Kristusova čudovito plodovita za vse človeške vede. Da, na oni podlagi, katero nam je postavil Jezus Kristus, katera je Jezus Kristus, velika skrivnost, večlovena Beseda, so pognale vede človeške najlepši, najbujniši cvet. In dasi je veda kot tvorbeni pojav naravnega razuma, občečloveška in nekako internacionalna, smemo

vendar z vso pravico, z vsem ponosom govoriti o vedi kristijanski. Jezus Kristus ni človeka le vpeljal v skrivnostne tmine enega Boga, ki biva in živi v treh osebah, ampak razkril je tudi tajne globine človeške narave in sreča, kakor še nihče pred njim, in nihče za njim. Od tod izhaja čudovita prikazen da vera njegova razuma ne otemnjuje, ampak ga razsvetljuje, in da nahajamo v krščanski dobi v največjih veleumih z vero v nadnaravni skrivnosti združeno vedo v najvišji popolnosti. Ni bil li velik učejak apostelj Pavel? Ali kdo bo odrekal učenost in razsvitljenost Origenu, Avgustinu, Hieronimu, Baziliju in drugim? In bodi še tako zagrižen nasprotnik srednjeveških skolastikov, obstati bo moral strmé pred veličastnim poslopjem božje in človeške vede, katero je človeštvu zgradil njegov največji veleum, pravim pred „Summo“ Tomaža Akvinskega, kjer nahajamo s čudovito lahkobo in jasnostjo rešene za vse čase najvišje probleme človeškega duha, probleme, s katerimi so se in se bodo bavili mislilcelji vseh narodov! Krščanstvo je veda človeško vedno pospeševalo in gojilo; Kristusov križ je preganjal temo nevednosti. Kakor je cerkev Kristusova barbáre z milostjo sv. Duha prerajevala v otroke božje, tako jih je ob enem vzgajala k pravi človečnosti. Poleg svetišča vzdigala se je povsod tudi šola. Da, cerkev nam je osnovala šole, od najnižjih ljudskih do najvišjih, do vseučilišč; ona je obvarovala staroklasiška dela pogina, ona je vedno zbujala zanimanje za višje studije, budila zavest, tekmovalje v učenjaki in umetnikih. In tisti Rim, kateri je glavni sedež katoliške vere, bil je od početka do današnjega dné ob enem glavno središče tudi človeških ved in umetnij. Da, ako veda res izključuje vero, morali bi to pred vsem vedeti tisti rimski papeži, kateri nezmotno določujejo, kaj se ima verovati. A zgodovina nas uči, da so ravno papeži s čudovito ljubeznijo in požrtvovalnostjo za vseh dob gojili, podpirali vsakovrstne človeške vede. V dolgi vrsti rimskih papežev nahajamo brez števila najbolj razsvitljenih učenjakov. — od Leona, od Gregorija, od Inocencija, od Benedikta XIV., do slavno vladajočega Leona XIII., kateri razsvetljuje vesoljni svet ne le z lučjo razodete besede, ampak tudi kot klasično izobražen filozof, socijolog in diplomat!

Da bi bila katoliška cerkev, da bi bili papeži pristno vedo kdaj obsojali?! Kdo pač v dokaz temu more navesti iz zgodovine en sam fakt? Pač pa drugi so, ki so vedam in umetnijam vojsko napovedali. Priti je moral Wicleff, da bi nas podučil, da vseučiliške studije cerkvi božji toliko koristijo kot — hudič. Priti je moral češki Ivan Hus, kateri bi podučil svoje nekdane in sedanje častilce, da vsak človek, kateri se uči svobodnih umetnij, je nečimeren in popaganjen in greši proti evangeliju našega Gospoda Jezusa Kristusa. Luter, ta prvoboritelj modernega napredka, moral je priti, da bi zvedel od njega, kako so vse človeške vede — hudičeva iznajdba!

Da, tako je: čim bolj se je Evropa odtuževala rimskemu papeštvu, tembolj je ginil v nji čut in zanimanje za pristno vedo. Odpad od katoliške cerkve pomenja propad človeške vede. Od najvišjih, najidealniših vednostnih strok padalo se je nižje in nižje, in dandanes cenijo se nekoliko le še realije pa tiste vede najnižje vrste, katere se dajo nekako vporabiti na gmotni dobiček, katere nas učijo, kako železnice zidati, kako računati od kapitala obresti — pa obresti od obresti. Prišel je Kant in na klin obesil metafiziko in ž njo vso filozofijo; prišel je Hegel in s zanikanjem stavka prekoslovja smrtno sodbo podpisal človeški logiki ter tako zrušil temelje vsakega mišljenja in vede. Ali čudo potemtakem, da se je Kristusu in cerkvi odtujeno razumnístvo vrglo v naročje brezupnemu skepticizmu, kateri narode dosledno tira v duševni nihilizem, v barbarstvo!

Zatorej pa pripada dandanes katoliški cerkvi naloga Evropi rešiti in braniti ne-le sveto vero, ampak tudi zakone zdravega mišljenja. Pa tudi našega katoliškega shoda naloga je, da Slovencem poleg načel katoliške vere zagovarja in brani naravno logiko, da spet k veljavi pripomore stari slovenski pameti. Nikar ne mislite, slavna gospoda, da je s slovensko pametjo tako izvrstno dobro, kakor se v obče misli. Bog varuj, da bi Slovenci mislili in žveli po logiki, katero nam pridigajo nekaj let sem liberalci. V pojasnjenje Vam hočem tu navesti le en stavek. Prosim, poslušajte pazljivo. Stavek se glasi: „Človeka bolj osrečuje nevednost, preprostost,

kratkovidnost, kakor takozvana višja izobraženost.“ Kaj ne da, slavna gospoda, te besede so res — strašne! Jaz bi tu povedal tistim, ki pravijo, da liberalizem imamo iskati tam nekje na Nemškem, na Francoskem ali v Italiji in drugod — le na Slovenskem ne, kajti na Slovenskem liberalcev ni — tem gospodom bi jaz rad povedal, da navedeno mesto ni preloženo niti iz nemščine, niti iz francoščine, niti iz italijansčine, ampak se nahaja v slovenskem izvirniku; porodilo je v slovenskih besedah pred leti v nekdanjem „Zvonu“, a potem se ponatisnilo v posebni izdaji, katera se je Slovincem kot zlata knjiga slano razprodajala, iz katere bi imelo naše razumnístvo in posebno naša mladina zajemati višje izobražbe.

Jaz pa menim, da sramotniša nezaupnica se v slovenskem jeziku ni še izreklo človeški pameti in njeni logiki, nego je beremo v navedenih besedah. Kakor je nekdo v slavnoznani povesti „4000“ dokazaval, bi leta 4000 po Kr. rojstvu, ako bi obveljali principi „Rimskega Katolika“ in njegovih somišljenikov, veda in njeni gojitelji na Slovenskem tako malo obrajtani, da bi profesorji ljubljanskega vseučilišča lakot si tešili z repo, ki bi jo hodili glodati na kapiteljsko njivo! Jaz pa mislim, ako bi se vresničili navori o vedi, kakor jih na ravno kar navedenem mestu izraža prvi prorok mladostovenske inteligencije, morali bi že leta 2000 po Kr. rojstvu plezati po gozdih kakor medved po štirih! Da, ali bi morali naravnost mej živali, ali pa podpirati stavek, ki ga je izrekla neka v modernem duhu izobrazena pisateljica: „Wir müssen den Göttern danken, nicht consequent zu sein!“

Kaj nam je pa storiti, da spet priborimo slovenski pameti stare pravice? Baviti se nam je resno in vstrajno z vedami. Slovenci smo se sicer v različnih vednostnih strokah že od nekdaj odlikovali; nekateri slovenski učenjaki so radi svoje učenosti zasluli po vsem svetu. Toda to nikakor ne zadostuje. Stališče, katero zavzemajo posamezne vede vsaka za-se, je primeroma nizko in omejeno; vsaka veda ostane pri svojem predmetu: botanika pri rastlinah, mehanika pri strojih, mineralogija pri rudah — kot izključljivo taka se više ne dvigne. Mi pa se moramo više povspeti; a peroti v duševne višine nam podaje le filozofija. Le ona nas vznáša nad vse končno in vstvarjeno, nam širi duševno obzorje, nam bistri duha, poraja nas ono globoko načelnostno prepričanje, katerega nič ne more zmajati, nas privaja k doslednemu mišljenju in vtrdi v nas to, kar imenujemo značaj. Kdor ni filozofično izobražen, se sploh ne more prištevati pravim izobražencem.

Toda kakor povsod, treba je posebno pri filozofiji, da krenemo na pravo pot. Dejanski je dandanes mnogo različnih filozofičnih zistem; a kakor je resnica le ena, tako tudi mej temi zistemami more biti prava le ena. Gorje narodu, katerega duševni voditelji in mislilcelji so zašli na nepravo pot v filozofiji. Filozofija se peča z najvišimi načeli človeškega mišljenja in življenja. Znano je pa, da „error in principiis minimus, fit in consequentiis maximus“. Kdor se v najvišjih načelih le za las loči od resnice, priti mora, ako to zmoto dosledno sklepa do načelnostnega nihilizma, do popolnega propada vede in vsakega duševnega življenja. A v ta propad potegnejo filozofi tudi ljudstvo, katerega voditelji so. Velika „masa“ je namreč slepa, brezvoljna, in se dá vedno voditi od više izobraženih razumuikov: ako so tedaj ti na krivi poti v propad, drvílo bo za njimi tudi ljudstvo v isti propad!

Katera filozofija je tedaj prava? O tem katoličani ne smemo več dvomiti. Na to vprašanje odgovorila nam je najvišja avtoriteta, sv. Oče rimski papež, pred vsem pa slavno vladajoči Leon XIII., kateri je kakor v svoji okrožnici l. 1879, tako tudi o drugih prilikah katoličanom hvalil in toplo priporočal peripatetiško filozofijo sv. Tomaža Akvinskega. To je filozofija, katero je sv. cerkev sprejela za svojo; častljiva, starodavna filozofija, katere poslopje neomajljivo stoji že nad 2000 let. Porodila se je sicer v poganski glavi Aristotelovi, a to je bila trezna glava, glava največjega mislilcelja, ki ga je nosil stari vek. Ta filozofija je sv. Tomaž Akvinski, eden največjih mislilceljev krščanske dobe, v luči Kristusovega evangelija premotril in očistil.

Kar nadalje to filozofijo priporoča, je njena vporabnost; kajti ona ni izrodek sanjarske domišljije, ona ni pognala iz tal poljubnega subjektivizma, marveč ona sloni na trdni podlagi realnega

bivanja stvari. Zatorej njene teoretične izpeljave povsod potrjuje izkušnja, stavki njeni so plodoviti za praktično življenje.

Tretjič vzgaja peripatetiška filozofija duhove k pravi neodvisnosti in svobodi. Slovenci smo majhen narod; poleg tega imamo tudi nedobro lastnost, da vse, kar je tuje, preradi posnemamo. Ni pometakem čuda, da tako lahko izgubimo narodno samostojnost ter pridemo v odvisnost od tujstva. Sužnost, bodisi kakršna koli, ni za človeka dostojna. Snoči je neki govornik iz Stajerske hvalil svoje rojake, ker so v teku zadnjih let osnovali veliko ljudskih posojilnic, s katerimi se je domači slovenski kapital oprostil od nemškega, židovskega. Da res, hvalevredno, ker res domoljubno, je tako delovanje. Neodvisnost žepa je lepa reč. Jaz sam bi prav rad k osvobojenju slovenskega kapitala kaj pripomogel; le žal, da sem za-se tako slab gospodar, da ne morem nikdar privarčiti 50 gid., da bi jih založil pri kateri slovenski hranilnici! Mislim pa, da hujša, nego odvisnost žepa, je odvisnost pameti. In prav v to odvisnost zašla je zadnjih let tudi slovenska pamet: v to odvisnost spravili so jo naši absolutno-slovenski narodnjaki brez vere in Boga! Eden nam je privlekel na Slovensko Schopenhauerja, drugi je hotel v slovenski pameti vcepiti Kanta, tretji navduševal nas je za Rousseau-a, četrti bi naš rad izdal Darwinu itd. Slovenci so pisali, a po tuje so mislili; hoteč ohraniti jezik, izdajali so slovensko pamet in logiko! Slovenci smo otroci Kristusove cerkve, otroci božji, torej otroci prostosti, h kateri prostosti nas kliče naš Zveličar; nedostojno je, da komu služimo, nego resnici. Da pa ostanemo duševno neodvisni od tujstva, okleniti se moramo tiste filozofije, katera ne služi narodnostnim, političnim ali katerimkoli individualnim težnjam katerega naroda, katera si plod bolne domišljije ali zaslepljene strasti, ampak sloni na podlagi naravne realnosti, katere realnosti posredni početnik je torej Bog — stvarnik — in ta filozofija je filozofija peripatetiška. Le ta je filozofija tiste objektivne resnice, katera edina duha osvobaja.

K sklepu še eno besedo: ta bodi beseda sprave in ljubezni. Slovenci smo dandanes žalibog razdvojeni v dva sovražna tabora. Ločijo nas načelnostne razlike. Ta razkol prezirati, je samega sebe slepiti. In razkol ta je za nas osodepolen; kajti majhen narod smo, in ako bomo razkoljeni, je naš narodni pogin neizogiben. Bomo li obupali? Nikakor! ampak do narodne edinosti, do sloge moramo priti. Kako pa? Da bi to težko vprašanje rešili, izdali so danes odlični rodoljubi parolo: ljubezen! In sicer naj bi se že danes vsi v sveti ljubezni objeli, ne da bi vprašali, kaj in kako kdo misli o najvišjih vprašanjih božjega in človeškega prava: ljubezen naj bi se sklenila, ne gledé na načela, katera nas ločijo. Meni se zdi klic po taki ljubezni prenačilen, nezmiseln. Kajti mi smo ljudje; človek je pa, kakor pravi filozof, razumna žival. Razum pa živi od resnice, in resnica od razuma vpoznana je načelo. Ako se hočemo torej ljubiti kot razumni ljudje, izvirati mora naša ljubezen iz načela; dokler nismo v načelu edini, ne bomo tudi v ljubezni edini. Vzemimo en sam primerljaj. Morda biva na Slovenskem kateri materijalist — jaz vsaj poznam enega, ako ne več. Apostelj ljubezni brez načela hotel bi, da bi se že danes s tem materijalistom bratovski objela in poljubila. Pa kako bi bilo kaj takega mogoče? Jaz častim v njem neumrljivo dušo, vstvarjeno po božji podobi, odrešeno s krvjo Kristusuvo; on pa me ima za pravnuke kakoga orangutanga! Je-li mogoče, da me bo pri takem nazivanju spoštoval, častil? Kjer pa ni spoštovanja, je-li mogoča prava trajna ljubezen? Nezmisel! Pač pa, da ga pripeljem k spoštovanju, k pravi ljubezni do mene, nastopil bom drugo pot: ta pot je pot načela t. j. izpodbiti mu bom skušal njegove materijalistične nazore, prepričal ga o duhovnosti in neumrljivosti človeške duše, — pripeljati ga bom skušal k istim nazorom, k istim načelom, katera imam jaz: in na podlagi teh načel bova prijateljstvo sklenila v pravi ljubezni.

Do sloge in edinosti privedi nas more le načelo. Skusimo katerakoli druga sredstva — vsa bodo brezuspešna. Poprimimo se torej z vstrajno pridnostjo filozofije. Zbrani smo danes na katoliškem shodu duhovni in posvetni razumniki. V tej prikazni, kakor s-m rekel, pozdravljam prvi početek bodoče v kršanskem načelu zedinjene Slovenije. Pogumno začnimo zdati most čez prepad, kateri zija mej dvema strankama. Na enem bregubomo duhovni kakor doslej trdno stali za sveto cerkev, v desni roki držeč Kri-

stusov križ, v levi meč človeške vede; na drugem bregu pa vtaborite se vsi dobro misleči, za domovino vneti razumniki, vihteč uma svitle meče. Vsak od svoje strani zidajmo most čez prepad; in ko bo ta most dozidan, stopili bomo pogumno čeznj. Gore na vrhu pa bomo našli svojega Boga in Zveličarja Jezusa Kristusa, h kateremu mora konečno dospeti po mnogih blodnjah duh človeški. In tedaj bomo predenj poklekli in moleč ga na kolenih, v večno spravo podali si roke. Tedaj še-le bomo obhajali praznik narodnega vstajenja, praznik v krščanskem načelu zedinjene Slovenije, zedinjene v načelu Tistega, kateri je rekel: Jaz načelo, ki govorim. Tedaj Mu bomo slavo peli, Njemu, našemu kralju: Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat! (Navdušeno dolgotrajno odobravanje)

Pozdravni govor

msgr. dr. Gabrijevčiča na prvem slovenskem katoliškem shodu.

(Konec.)

Izobražen in skušen Slovenec, pa vesel, to ne gre skupaj. Neka mōra ga tlači, ker vidi, kam drvi jo nevedni napredujaki ubogi, že tako razdvojeni narod. Sili ga, da bi obupno neprenehoma klical s sv. Pavlom v listu do Rimlj. VII. ob koncu: „Kdo me bo rešil smrti tega telesa“ — očitnega propada po vseh straneh mile Slovenije? Ali je ni rešilne zvezde v tako obupnem položaju?

Da, sv. Pavel nam jo pokaže ravno na onem mestu, ko odgovarja: „Milost N. G. J. Kr.“ — Da, milost N. G. J. K., to je, Njegova sv. vera z vso po Njem pridobljeno milostjo, katero hrani celo in neoskrunjeno Njegova sv. katoliška cerkev, v kateri Jezus Kristus naš Gospod živi, katero On vlada in hrani s Svojim Rešnjim Telesom in Svojo krvjo.

Jezus Kristus v sv. katoliški cerkvi, Njegovi sv. nauki, Njegova načela edino so nam bila in nam bodo rešilna zvezda, da ne utonemo.

Ali je razven te še druga rešilna zvezda, še kje drugje izdatna pomoč? Nikakor! Ni je in ne bo nikdar druge pomoči za nas, dokler ostanemo resnične besede Njegove: „Jaz sem pot resnice in življenja!“ — Njegove, ki je resnica večna.

More nam li pomagati takozvani liberalizem s svojimi načeli? — Morda vsaj nekoliko? — Vprašam: Kaj je današnji liberalizem? Kjerkoli ga nahajamo, bodisi katerikoli narod, je on upor proti sv. cerkvi, odpadnik od nje; tedaj upor proti Jezusu Kristusu in odpadnik od sv. cerkve. Tega ne more nihče tajiti. Kam pa pripade oni, ki odpade od Jezusa Kristusa, našega Izveličarja, ki je „pot resnice in življenja“? — On pripade temu, ki je lažnik od začetka, neposredno pripade samemu sebi, — ali Kristus ali Belial, srednji poti ni.

Tedaj liberallec pripade samemu sebi, da le sebe vidi, da le za-se skrbi. V njem se razvija oni „jaz“, vir vse sebičnosti, vsega koristolovja, onega zloglasnega egoizma. Da, liberalizem je sebičnost in koristolovje.

Temu služijo vsi, ki se liberalnih načel poprimajo; temu morajo služiti po naravni in božji postavi vsi liberalci, vedoma ali nevedoma, naj se še toliko zvišajo, če jim kdo to očita; naj se pridružijo, kolikor hočejo; da, oni so nesebični, da gorijo zgolj čiste ljubezni do naroda. To ostane resnično tako dolgo, dokler resnične ostanemo besede našega Izveličarja, ki govori: „Jaz sem pot resnice in življenja“.

Resnico tega je dokazala do zdaj vsa zgodovina liberalizma, kjerkoli se je pokazal in vgnezdil; pokazala jo to tudi v prihodnosti.

Iščete tedaj, Slovenci, poti, po kateri se morete rešiti! iščete načel, katerih se morate držati, da ne poginete; iščete življenja, obstanka, napredka? — Jezus Kristus v sv. katoliški cerkvi.

Načela Jezusa Kristusa nas morajo učiti, Njegova načela morajo prešiniti vse, vsako družino, vsak okraj, vso šolo, ves narod, vsakega posameznega in vse skupaj, potem smemo pričakovati obstanka in napredka. Načela Jezusa Kristusa nas bodo učila:

1. Sporazumeti se med seboj. Oh, kako žalostno, kako tužno je med nami. Nam je že prirojeno, da moramo neprenehoma prepirati se, eden drugega tožiti, eden drugega natolcevat, eden drugega izpodkopavati; brat proti bratu; — da, brat brata ne pogleda, temveč tuhta, kako bi ga zavratno uničil.

Potem je Slovenija rešena, govori in piše javno, na tihem pa si misli, potem bo edino le moja zvezda sijala na slovenskem obnebu.

Da smo Slovenci sploh sluge, je naša krivda in nekrivda; da smo drugim narodom v posmeh, to je edino le naša krivda.

2. Ponižnim in pokornim biti. Pri nas, ali bolje, med nami ponižnosti krščanske ni, še manj pokorščine. Žalostno, pa resnično. Vsak, ko se zavé, da je Slovenec, če je le pogumen klicati „živio“, zná že vse, vso politiko, on ne sprejme več nobenega svarila, nobenega nauka; on sme vse grajati, vse obsoditi; gorje onemu, ki se drzne drugače misliti. Da bi se komu on pokoril, Bog tega ne dai, to bi bilo proti njegovemu prepričanju, proti samostojnosti, proti stalnemu značaju. Slovenec Slovenec ne more pokoren biti, udá se le — tuji sili.

3. Zjediniti se med seboj. Edini moramo biti duhovniki med seboj, in to v prvi vrsti. Zastonj ni molil Jezus Kristus pri zadnji večerji za nas, v onem slovesnem trenutku, ko se je poslavljajal od svojih apostelnov: „Prosim, Oče, da bodo ti vsi edini med seboj, kakor sva jaz in Ti edina.“ Poznal je nevarnost, če so njegovi učenci med seboj razdvojeni; videl je propad, če njegovi duhovniki med seboj se preganjajo; zato je On za nas duhovnike takrat molil. Bratje, ne dajmo prostora onemu duhu, ki je oče vse laži in izvirajočega prepira. Bratje, bodimo edini in složni med seboj, naj velja, kar hoče.

Bodimo edini s svojimi višjimi pastirji, s svojimi škofi; to je naša najsvetejša dolžnost, tu je naša moč, v tem naša veljava. Bodimo z njimi edini v vseh stvaréh, ne le v strogo verskih in cerkvenih, temveč tudi v vseh drugih.

Bodimo edini tudi takrat z njimi, kadar se nam zdi njih pot manj jasna, premalo odločna, predolga, — oklenimo se jih ravno v takih slučajih in sledimo jim; na tej poti je božji blagoslov; na drugi, dasi je kak navidezen napredek, ni blagoslova.

Če smo edini s svojimi škofi in med seboj, bomo tudi edini z onimi, koje moramo v imenu svojih škofov pastirovati. Ne zabimo, bratje, da verniki nas ne bodo ubogali, če ne znamo sami ubogati. (Vzglede linškega škofa pri katol. shodu, ko je s ponosom govoril o svoji duhovščini.) Skrbimo, bratje, da bodo mogli tudi naši škofje o nas s takim ponosom govoriti.

Marsikaj bi moral še navesti, kar bi nas učila krščanska načela, n. pr. spoštovati veljavne moče, katerih imamo tako malo, varovati jih in skrbeti, da si jih ohranimo, pri katerih pa toliko časa popravljamo, proti katerim rujemo, po katerih udrihomo toliko časa, da na vse zadnje na njem ne ostane noben las več dober; ko ga ni več, ali potem, ko smo ga pomandrali, potem še le spregledamo, kaj smo počenjali. Žalostna nam majka!

Pa pustimo to, zadržal sem že predolgo slavni zbor.

Z eno besedo, krščanska načela bi nas učila one čednosti, po katerih so se naši stari odlikovali, ki se pa zdaj pri nas vedno bolj zgublja; obvarovala pa bi nas onih podedovanih nečednostij, ki se vedno bolj med nami širijo v našo pogubo.

Hitim h koncu. Da, slavni zbor, krščanska načela, edino le ona nam zagotovijo naš obstanek. Potrjeni v njih, in po njih prerajeni, bomo zvesti sinovi naše matere sv. katoliške cerkve, in — srečni; bomo zvesti, da, najzvestejši državljani, kakor dozda, naše mile Avstrije in slavne naše habsburške dinastije, brez katere mi Slovenci živeti ne moremo. Oddalžil sem se s svojim govorom, pa nađejam se, da se nisem oddalžil od svoje dane mi naloge. S tem končam. — (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 13. septembra.

Notranje dežele.

Češko. Staročehi neso odločno proti temu, da se sklene adresa na češkega kralja zastran obnove češkega državnega prava, toda zahtevajo, da bi adresa ne smela biti taka, kakor je bila 1889. l., ki je bila le polemičen spis. Sestavljena mora biti tako, da bodo zanj lahko glasovali tudi Staročehi in veleposestniki. Staročehi torej zahtevajo, da bi se poprej vršila pogajanja mej vsemi tremi češkimi strankami. Po našem mnenju bi se pri takih pogajanjih najbrž ne doseglo nikako sporazumljenje.

Plenerjev predlog, da naj se reaktivira komisija za češkonemško spravo, je pa začetek novega boja. Če bode ta predlog odklonjen, potem so imajo stvari kmalu odločiti. Vlada bode morala jasno pokazati, kakega stališča se drži. Levica bode pa tudi po tem morala vravnati svojo politiko. Če se pa Plenerjev predlog vsprejme, odrine se odločitev za nekaj časa.

Češki Nemci in deželni vrhovni maršal. Češki Nemci se jako jezé na vrhovnega deželnega maršala, ker se kaže poslednji čas nasprotnika češko-nemški spravi. Po mnenju čeških Nemcev bi bil on lahko v letošnjem pomladnem zasedanju deželnega zbora veleposestnike pregovoril, da bi se bili izrekli za nadaljevanje sprave, ker ima velik vpliv. Nemci bi najbrž kneza Lobkovic radi tako odstranili s tega mesta, kakor so Vasilka v Bukovini, ali se jim najbrž ne bode posrečilo.

Moravsko. Dne 18. t. m. bode shod zaupnikov nemško-moravske stranke v Brnu. Može se spidejo, da bodo tarnali o zatiranem nemštvu na Moravskem.

Vnanje države.

Srbija. V Srbiji se začenjajo neredi. Radikalci narod šuntajo, da naj se spunta. Učitelj Sava Popovič hodi od vasi do vasi in hujša kmete. Vlada ga je že zaradi tega odstavila. Radikalec Tajiš je v Stopanju s svojimi privrženci pridrl v občinski urad, kjer so pretepli župana.

Rusija in Bolgarija. Še vedno zagotavlja „Svoboda“, da so diplomatični spisi, katere je priobčila, pristni. Mei temi je neki spis, iz katerega je razvidno, da je Rusija delala na to, da bi bil Ignatijev voljen za bolgarskega kneza. Z Ignatijevim bi bili morda Bolgari zadovoljni, ko bi bil dovolj samostojen. V Sofiji samo zaradi tega neso dosti marali za to kandidaturo, ker so se bali, da bi bil le nekaj ruski gubernator.

Nemčija. Nemški državni zbor snide se v novembru. Časopisi pa že zdaj ugibljejo in pretredujejo, kaj se mu bode vse predložilo, in kako bode razmerje strank. Posebno se ugiblje, kaka bode vojaška predloga. Mnogi časopisi se bojé, da bode vlada pač zahtevala precej milijonov več za vojsko, okrajšanje dejanske službe bode pa prezrla. Konservativci bodo koncem oktobra imeli velik shod, pri katerem se bode pokazalo, kako da konservativna stranka sodi o raznih važnejših vprašanjih, pred vsem, če se še drži strogo konservativnega programa, ali v kaki stvari kaj omahuje.

Francija. V Parizu je te dni zboroval kongres revolucionarno-socialističnih delavcev. Sklenili so osnovati osrednji odbor, ki bode vodil propagando in upor proti delodajateljem. — V Saint-Quenu je pa bil shod socialnih občinskih svetnikov. Prišlo je k shodu 80 občinskih svetnikov. Na tem shodu pa ni bilo prave složnosti. Jeden zborovalec je drugemu očital, da je bil Boulangerjev petolizec. Poslednji mu je dal zaščitno, kar je dalo povod pretepu. Calvignaca bi bili radi imeli za predsednika, ker on kot župan v Carmeaux-u podpira štrajkujoče delavce, ali on k temu shodu ni prišel. Brzojavili so mu torej in tako izrekli simpatije štrajkujočim delavcem. V Quenu je bil tudi shod pristavšev plebescita, ali tudi na tem shodu ni bilo jednosti. Nekateri so zabavljali zoper žide, baron Leroux, ki je na tem shodu zastopal princa Viktorja Napoleona, je pa zagovarjal žide.

Afrika. V Dahomeju je bil buknil vstanek. Strije in starši brat kralja sta bila proti kralju našantala prebivalstvo. Kraljeve čete so zmagale vstaje in glavna prouzočitelja sta pobegnala. Francoske čete pa vedno dalje prodirajo v deželo. Francozi pričakujejo, da se jim kmalu podado Dahomejci.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 13. septembra.

(Na c. kr. spodnji gimnaziji v Ljubljani) se prične prihodnje šolske leto dne 19. septembra s slovesno sv. mašo in z „Veni sancte“. Na novo ustopajočim učencem se je oglasiti s stariši ali njih namestniki dne 15. septembra z rojstvenim listom, šolskimi spričevali zadnjega leta ter plačati 2 gl. 10 kr, vsprejemnine in 1 gl. prispevka za učila. Vsprejemne skušnje se bodo vršile dne 16. in 17. t. m.

(Imenovanje) Znani bogoslovni profesor na dunajskem vseučilišču in dvorni svetnik dr. Herman Zschokke je imenovan kanonikom in prelatom, v metropolitanskem kapitelju sv. Stefana na Dunaju. Z njim zgubi vseučilišče slovečega učenjaka in izvrstnega profesorja.

(Nove misli.) Sedaj je po vseh listih, ki v svoji kratkovidnosti ali pa v svoji liberalnosti napadajo I. slov. katoliški shod, parola kaj kratka, dejali bi skoraj prekratka. Napadena družba sv. Cirila in Metoda, zasramovani g. Svetec, neustrašeni g. Koblar, Missia-Mahnič in — nič več. Zato smo v resnici iz srea veseli, če zasledimo kakšno novo misel, bodisi že kakeršna-koli, v svojo zabavo in v zabavo svojim bralcem jih beležimo na tem mestu kolikor jih je; popolnoma nove sicer niso, toda o pravem času in

dobro popravljene. Koroški „Mir“ št. 25. na prvi strani v tretjem odstavku čuti sapa, in sicer vladno sapa, kateri se „klanjati“ (!) in streči željam ministrov in diplomatov, ki niso prijatelji slovenskega naroda, se njemu bolj radosužno, nego katoliški zdi.

— Nam tudi! Potem izjavlja „Mir“ na ravno tisti strani, „da se ne bo ravna! po besedah, zgledih in migljajih „Slovenca“ ali katerega-koli družega odbora, dokler je prvi ali drugi (Opozarjamo na besedico „je“) v toku in odvisnosti zgoraj označene vladne, Slovanom malo mile sape.“ — Mi bi si pač drznili v svoji nevrednosti vprašati oblastni „Mir“: Kateri list slovenski je obširnejše in odločnejše v „vladi ne ravno posebno mili sapi“ razpravljaj razmere koroških Slovencev, kakor ravno „Slovenec“, in jih bo še razpravljaj, ker je prepričan o pravičnosti njih zahtev? Ali je torej to „Slovenec“ greh, ob kateri se s tako silo zadira uprav koroški „Mir“. Čudna taktika! Sploh nam je to popolnoma novo. Mi te mile sape sploh ne čutimo, pač pa čutimo, da nam vsi skupaj vlada in liberalci hočejo zapreti našo sapa, kedar jo hočemo uporabiti v obrambo svojih katoliških načel. — „Slovenski Narod“ pod naslovom „Po prvem slovenskem katoliškem shodu“ z dne 7. sept. pričinja s posvetno narodno inteligenco, se zadene ob g. Svetca in vé, da so „pripravljalci katoliškega shoda pokazali vso svojo breztaktnost, nestrpnost, pa tudi nezrelost s tem, da so „narodnega prvoboritelja in slovečega katoličana“ odbili za slavnostnega govornika.“ Potem pa je „uverjen, da je v takšno početje nagibala nekatere posvetne veljake mej pripravljatelji tudi osebna politika. Saj bi oni morali izginiti in izgubiti svoj mladi politični in svetniški sijaj, ako bi na katoliškem shodu nastopili stari naši možje, katere cela generacija naroda pozna in čisla.“ — — — Te može radikalno odbrcati s katoliškega shoda, to je bilo za ljubljanske politične in „verske“ parvenuje nujna potreba, ker je bilo vprašanje njih nadaljne eksistence.“ To se tudi kaj lepo bere, kakor tudi to, da se je „z dežele shoda udeležilo jako neznačno številce takih mož, katerim bi bilo pripisovati razum za stavljen vprašanja“. Nekateri ljudje so že tako praktični, da pri vseh stvaréh malih in velikih, državnih, narodnih, mestnih in zasebnih, svojih in tujih sprašujejo le: „Kaj pa nese“ in zato smo slišali v tem smislu jako zanimivih povestic, n. pri o glasovanju slovenskih poslancev za dualizem, o pikantnih dogodkih pri mestnih volitvah, o marsikaterem veljaku, ki je bil iz raznovrstnih uzrokov vpisan v kazino, o glasovanju gledé legalizacije in še več podobnega, s čimur bi lahko postregli. — Toda zaprimo raje, ker stvar ni lepa, a uči nas temeljito, odkod in zakaj nekateri sledé pri vseh le „osebno politiko“ in celo pri naši revni, povsod sovraženi, povsod zasmehovani katoliški ali recimo „klerikalni“ stranki. Kaj pa za Boga imamo mi, kaj moremo dati? — Beračev, dijakov in dobrodelnih zavodov nebroj, ki počivajo sedaj na naših ramenih, te lahko oddamo, če si jih želi kedo v svoji osebni politiki; veljave, denarja in časti pa nimamo in zato tega tudi nikomer oddati ne moremo. Kedor tega pri nas išče, ta se bo opekel! Tudi to pristavljamo, da skoro mej vsem najmanj moremo obetati naklonjenost „vladne sape“ našim somišljenikom. Ta sapa ni klerikalna in ni — in le predobro vemo, da — ni!

(Šola „Glasbene Matice“.) V vsaki stroki je napredek mogoč le po dobri šoli. Taka je tudi z glasbo. Kaj nam pomagajo mnoga pevska društva, če se v njih ne šolajo moči? Društva ostanejo vedno na istem omejenem stališču. Šola je pa storila, da „Glasbena Matica“ v novejšem času tako vrlo napreduje. Napredek ne trpi nobenega prestopa; „Naprej, naprej!“ se glasi njegovo geslo. Iz srea nas mora tedaj veseliti, da se v „Matični“ šoli letos prične nov nauk, namreč nauk o harmoniji. Kar je slovnica za jezik, to je harmonija za glasbo. Mnogi sicer govoré slovenski jezik, a kake so njihove oblike, kaka je sintaksa? — Mnogi tudi pojó, igrajo, zlagajo; a kaka je oblika, kakšen njihov okus? Bodi tedaj nauk o harmoniji toplo priporočena vsem igralcem in boljšim pevcem; mnogo veselja bodo vžili v njem, ker odprl se jim bode nov svet, o katerem niti slutili niso. — Neizmerne

važnosti je tudi igra na goslih, kajti zánjo je treba najfinejšega čuta. Ako hočeš spoznati, kdo ima v resnici sluh za godbo, gosli mu podaj v roke, in kmalu se prepričaš, kaj in kako. V novejšem času je ideal pravih prijateljev glasbe takozvana „Kammermusik“, to so kvinteti, kvarteti, terceti na goslih, vijoli, cello z glasovirjem ali brez njega. Največjo duševno zabavo imaš od njih, ker tu ni merodajna masa glasov, vnanji blišč ali vrišč, marveč vsa lepota je od znotraj. Zbog tega naj stariši pri šolarjih bolj kultivirajo igro na goslih. Včasih so zmajali z rameni, če so videli človeka z gosli pod pazduho. A stvar se je zasukala. Odkar se med nami glasba neguje bolj umetno, tudi največjega gospoda ni več sram nositi svoje dragocene gosli v roki. Pojdimo vsaki stvari do temelja, potem bo glasba kmalu v večji časti med nami. In če bi smel imeti še katero željo, želel bi, da se boljši pevci in pevke vadijo tudi v samospěvu. Ta stvar se je precéj zane-marila; res je pa tudi vrhunec tehnike dobri samospěv. S temi željami spremimo gg. profesorje in učence v vzvišene brame „Matičine“ šole.

(Prošnje za sprejem učencev v kmetijsko šolo na Grmu.) Vsled odloka veleslavnega deželnega odbora z dne 6. septembra t. l. št. 7920. naznanja s vodstvo imenovane šole, da se prošnje za sprejem in za deželne ustanove vlagajo še lahko do 30. septembra t. l.

(Koroški deželni zbor) je imel svojo I. sejo, kakor drugi deželni zbori, dne 9. t. m. Po sv. maši v cerkvi sv. duha, katere so se udeležili deželi predsednik, deželni glavar in mnogo poslancev, se je otvorila prva seja. Deželni glavar dr. Erwein je pozdravil došle poslance in našteval stvari, s katerimi se bode imel deželni zbor sedaj pečati. Spominjal se je v svojem nagovoru tudi izstopivših poslancev P. Laks-a in Glöckner-ja, izrekel dež. predsedniku zahvalo, da je toliko podpiral deželni odbor v raznih zadevah ter zaklical svitlemu cesarju trikrat „Hoch!“ — Dež. preds. Schmidt-Zabierow zahvali se deželnemu glavarju za njegove priznalne besede in pozdravi poslance v imenu vlade. — Nato se je vršila volitev v razne odseke. Imed slovenskih poslancev izvoljen je poslanec Fr. Muri v verifikacijski in revizijski odsek, ki pa, ker so vse volitve potrjene, itak nimate prav nobenega pomena!!

(Iz celovške škofije.) Preč. g. Janez Ev. Marinič, konz. svetovalec in župnik v Lipi nad Vrbo je od presvetlega cesarja imenovan za prošta v Doberlivasi. Čestitamo!

(Vreme.) S Koroškega se nam piše: Po vročih dnéh avgusta meseca prišli so deževni in deloma zelo hladni dnevi septembra. V nedeljo dne 4. t. m. so imeli v več krajih neurje. V Pontablu so hudi nalivi poškodovali ceste in pota, da se je moral promet za več dni ustaviti. Veliko škode je napravila burja dne 4. sept. v Pliberku. Mnogo hiš je močno poškodovanih, in na drevju ter po vrtovih je večidel vse uničeno. Tudi najstarejši ljudje se ne spominjajo tako hudega neurja.

(Kmetijska podružnica v Novem Mestu) je sklenila, prirediti povodom razstave goveje živine za politični okraj novomeški popotno predavanje o živinoreji. in sicer dne 18. t. m. v Mirni peči, 25. t. m. v Št. Petru in 2. oktobra v Toplicah. Predaval bode podružnični načelnik g. V. Rohrmann, pristav na Grmu.

(Z Vrhniške) se poroča, da je posebna komisija na predlog c. kr. okr. zdravnik gosp. dr. Kaplerja sklenila, z ozirom na nevarnost kolere zapreti jeden javni vodnjak ter napraviti tri kilometre dolg vodovod. Delo se je baje že pričelo.

(C. kr. deželna vlada) je K. Depoli-ju iz Kranja priznala 26 gl. 25 kr., ker je dne 19. avgusta rešil pekovskega pomočnika Arha iz Kokre.

(Ravnopravnost v občevarju.) V nedeljo 11. t. m. je došla v Zagreb na razstavo učil kaka deseterica madjarskih učiteljev. Slavno jih je dočakal odbor na kolodvoru in krog njih se je smukalo vsakovrstno višje osobe učiteljskega stanu, nadzornik Gršković, ravnatelj Arnold in Krbek in obilica drugih. — Prav! Toda ko so pred kratkim prišli Čehi na razstavo, in sicer več nego 100 po številu, ni bilo niti pozdrava, niti spremstva. To se je godilo leta 1892 na Hrvaškem zato, ker so Čehi slučajno — Slovani.

(Umrl) je 11. t. m. v Zagrebu dobro znani in zaslužni književnik hrvaški, Janko Kamenar, profesor gospiške gimnazije. Vzlasti s pesniškimi svojimi proizvodi si je pridobil čislano ime v slovstvu sosednega nam naroda.

(Glavna komisija za delavske strajke) v Hamburgu je objavila te dni statistične podatke o strajkih na Nemškem v poslednjih dveh letih. Iz teh se vidi, da se je izmed 226 strajkov 147 začelo jih od delavcev zaradi večje plače, 79 pa so jih povzročili delodajalci sami. Stali so ti strajki 2.094.000 mark. Izdali sicer niso skoraj nič, a vendar silovito kažejo svetu, kolika moč je organizovano delavstvo.

(Dobava pšenice.) C. in kr. intendancija 13. voja v Zagrebu naznanila je po c. in kr. intendanciji 3. voja v Gradcu, da kupi c. in kr. vojaški erar po trgovskem običaju 3000 meterskih stotov pšenice in sicer potom vojaškega preskrbovalnega magacina v Oseku event. v Št. Brodu. Oddajni termini določeni so za sredo oktobra, novembra in decembra 1892 ter sredo januarja, februarja, marca, aprila in maja 1893. Pismene kupne ponudbe vložiti je najkasneje do 16. septembra t. l. ob 11 $\frac{1}{2}$ uri dopoldne pri c. in kr. intendanciji 13. voja v Zagrebu. Natančnosti poizvedo se iz pogojnega zvezka z dne 5. sept. t. l., katerega je dobiti ali napominanej intendanciji ali pa pri vojaških preskrbovalnih magacinih v Zagrebu, Oseku, St. Brodu, Petrovaradinu in pri podružničnem magacinu v Karlovcu. Aviso gledé te dobave pogleda se lahko tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Telegrami.

Dunaj, 12. septembra. Da se ne zanese kolera, se je odložilo sklicanje k aktivnemu službovanju ali vojaškim vajam onih vojaških novincev in dopustnikov, ki so v Nemčiji ali Rusiji po kakem oprasku.

Dunaj, 13. septembra. Taaffe je odpotoval v Nalžov.

Praga, 13. septembra. Časopisi so poročali, da je iz Hamburga pripotoval neki Leon Kahn in obolel za neko koleri podobno boleznijo. Uradno se je pa konstatovalo, da je Leon Kahn popolnoma zdrav.

Pariz, 13. septembra. Včeraj do desetih zvečer naznanilo se je 20 slučajev kolere.

Potsdam, 13. septembra. Cesarica je porodila princesinjo.

Hamburg, 12. septembra. Včeraj naznanjenih 390 slučajev obolenja in 175 slučajev smrti za kolero.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v milim.
		barometar v mm	termometer po Celsiusu			
7. u. jut.		741.8	8.6	sl. svzh.	jasno	0.00
12. u. pop.		741.2	21.2	sl. vzh.	"	
9. u. zveč.		742.1	13.9	"	"	

Srednja temperatura 11.9°, za 3.1° pod normalom

Zahvala.

Za mnoge izraze sočutja med boleznijo in ob smrti naše srčno ljubljene matere, oziroma tašče in stare matere, gospe

Helene Flere roj. **Stupar**,
mesarice in hišne posestnice,

kakor tudi za mnogoštevilno spremstvo drage rajne k zadnjemu počitku, darovalcem lepih vencev, gospodom c. kr. noštnim uradnikom in poštnemu esobju. gg. deželne brambe in gg. mesariem izrekamo svojo odkritosrčno in udano zahvalo.

Ljubljana, dne 13. sept. 1892.

416 1

Žalujoči ostali.

Močan, krepak deček

iz poštene, dobre ljubljanske obitelji, kateri je dovršil najmanj 2. razred srednje šole,

vsprejme se takoj za

učencev

v trgovini za železnino

Andr. Druškoviča,

Mestni trg št. 10.

418 3-1

Josip Mandelj,

c. kr. tabačne uprave asistent,

Marija Mandelj roj. **Horvat**,

poročena. 417 1

V Ljubljani, dne 12. septembra 1892.

Mesto vsake druge objave.

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne povzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse **zobne operacije** in **zobna plombovanja**

A. PAICHEL,

(12) 68 zobozdravnik (7)

pri Hradskega mostu I. nadstr.

Pozor!

Od dne 14. septembra t. l. nadalje in potem vsako sredo, soboto in sploh ob smajnih dneh

kupuje podpisane

vse domače pridelke

kakor: jajca, maslo, fižol, pšenico, oves, ajdo, orehe, ježice, kostanj, jabolka, hruške, češminje, črhljovnja, male norice, sladke koreninice, jaternik, vse poljske, rože, suhe gobe, kimej i. t. d.

J. Tribuč

Glince-Vič pri Ljubljani.

411 3-3

III. zvezek:

POVESTI

ANDREJ KALAN

izšel je ravno kar ter se dobiva komad po 20 kr., po pošti 23 kr. v „Katol. Bukvarni“ in „Katol. Tiskarni“ v Ljubljani.

Tudi II. zvezek je še v zalogi.

Knjigarna
Kleinmayr-ja in Bamberg-a

v Ljubljani na Kongresnem trgu 2

priporoča svojo 415 13-2

popolno zalogo

vseh v tukajšnjih in vnanjih učiliščih uvedenih

šolskih knjig

v najnovějšíh izdajah broširane in v trdnih šolskih vezih **po najnižjih cenah**.

Seznami uvedenih knjig se oddajajo **zastonj**.

Dunajska borza.

Dne 13. septembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	96	gld.	65	kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	96		35	
Zlata renta 4%, davka prosta	115		80	
Papirna renta 5%, davka prosta	100		45	
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	996		—	
Kred. tne akcije, 160 gld.	313		25	
London, 10 funtov strl.	119		75	
Napoleonador (20 fr.)	9		51	
Cesarski cekini	5		69	
Nemških mark 100	58		72 $\frac{1}{2}$	

Dne 12. septembra.

Ogerska zlata renta 4%	112	gld.	60	kr.
Ogerska papirna renta 5%	100		55	
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	139		30	
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	151		—	
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	185		50	
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96		15	
Zastavna pisma	100		25	
Kreditne srečke, 100 gld.	189		75	
St. Genois srečke, 40 gld.	62		50	

Ljubljanske srečke, 20 gld.	22	gld.	—	kr.
Avstr. rubežega križa srečke, 10 gld.	17		40	
Rudolfove srečke, 10 gld.	24		75	
Salmove srečke, 40 gld.	62		25	
Windischgraezove srečke, 20 gld.	58		—	
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	151		75	
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2812	50		—	
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	96		—	
Papirni rubelj	1		20 $\frac{1}{2}$	
Laških lir 100	—		—	

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje kapitalov priporočamo:

4% bolzansko-meranske prioritete.

4 $\frac{1}{2}$ % gališkega zemljiškega kreditnega društva zastavna pisma.

4% duhovsko-podmokelske (Dux-Bodenbacher) srebrne prioritete.

Žrebanje dne 15. septembra!

50.000 goldinarjev

dobi se z jedno

ogersko hipotечно promeso

a 1 $\frac{1}{2}$ gld. in 50 kr. kolek.